

Advies nr. 63/2019 van 27 februari 2019

Betreft: Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering *betreffende de opleidingscheques voor werknemers* (CO-A-2019-016)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, ontvangen op 21 december 2018;

Gelet op het verslag van de heer Willem Debeuckelaere;

Brengt op 27 februari 2019 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport (hierna "de aanvrager") verzocht op 21 december 2018 het advies van de Autoriteit over een ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering *betreffende de opleidingscheques voor werknemers* (hierna "het Ontwerp").
2. Het Ontwerp geeft uitvoering aan een ontwerp van decreet¹ *betreffende de opleidingscheques voor werknemers, de invoering van een registratieverplichting voor sportmakelaars en tot wijziging van diverse bepalingen inzake het beleidsdomein Werk en Sociale Economie* (hierna "het Decreet"), inzonderheid artikelen 2 en 23.
3. Bij het Decreet wordt de Vlaamse Regering gemachtigd om een stelsel op te richten dat voorziet in de toekenning van opleidingscheques aan werknemers om opleidingen te volgen die gericht zijn op de levenslange en duurzame inschakeling op de arbeidsmarkt.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Doeleinden

4. Volgens artikel 5.1.b) AVG is de verwerking van persoonsgegevens enkel toegestaan voor welbepaalde uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden.
5. Het doeleinde is een stelsel op te richten dat voorziet in de toekenning van opleidingscheques aan werknemers om opleidingen te volgen die gericht zijn op de levenslange en duurzame inschakeling op de arbeidsmarkt (zie artikel 2 van het Decreet).
6. Voormeld doeleinde beantwoordt aan het krachtens artikel 5.1.b) AVG vereiste welbepaald en uitdrukkelijk omschreven doeleinde.

2. Regelgevende grondslag

7. Elke verwerking van persoonsgegevens moet steunen op een rechtsgrondslag in de zin van artikel 6 AVG.

¹ Volgens de aanvrager werd dit ontwerp van decreet definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 8 februari 2019 en zal het op 28 februari 2019 worden behandeld door de commissie werk in het Vlaams parlement.

8. Wat betreft de verwerking van de persoonsgegevens door het departement Werk en Sociale Economie, kan verwezen worden naar de grondslagen vermeld in artikel 6.1.c) AVG (wettelijke verplichting) en artikel 6.1.e) AVG (taak van algemeen belang).
9. De Autoriteit onderlijnt het belang van artikel 6.3 AVG dat - in samenlezing met artikel 8 EVRM en artikel 22 van de Grondwet - voorschrijft dat regelgeving die verwerkingen in de zin van artikel 6.1. punt c) of punt e) AVG omkadert, in principe minstens de volgende essentiële elementen van die verwerkingen zou moeten vermelden:
- het doel van de verwerking;
 - de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens. Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”)²;
 - de betrokkenen;
 - de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
 - de opslagperioden³;
 - de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n)⁴.
10. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtsgrond vindt in artikel 6 AVG en dat de in randnummer 9 opgesomde elementen in de regelgeving opgenomen worden.
11. Verder vestigt de Autoriteit ook de aandacht op het recente artikel 20 van de WVG en op artikel 8 van het Vlaams decreet van 18 juli 2008 *betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer*⁵, die aan overheden de verplichting opleggen om protocolakkoorden af te sluiten voor gegevensuitwisselingen in de publieke sector. *In casu* zal een protocol dienen afgesloten te worden, conform voormeld artikel 8 van het Vlaams decreet van 18 juli 2008, voor de elektronische mededelingen van persoonsgegevens tussen het departement Werk en Sociale Economie en AHOVOKS (Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs,

² Zie artikel 5.1.c) AVG.

³ Zie ook artikel 5.1.e) AVG.

⁴ Indien er meerdere verantwoordelijken voor de verwerking zouden aangeduid worden, dient desgevallend ook rekening gehouden te worden met artikel 26 van de AVG, dat de verplichting oplegt om tussen gezamenlijke verwerkingsverantwoordelijken in een onderlinge contractuele regeling te voorzien waarin hun respectieve verantwoordelijkheden worden vastgelegd. Het dient in elk geval voor elke verwerking duidelijk te zijn welke actor(en) als verwerkingsverantwoordelijke(n) optreden.

⁵ Zoals gewijzigd bij artikel 16 van het decreet van 8 juni 2018 *houdende de aanpassing van de decreten aan de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)*

Kwalificaties en Studietoelagen), bevoegd voor de leer- en ervaringsbewijzendatabank (artikel 15, 3° van het Ontwerp).

Daarnaast zal conform artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 *houdende oprichting en organisatie van een Kruispuntbank van de sociale zekerheid*⁶ de mededeling van sociale gegevens van persoonlijke aard door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid aan het departement Werk en Sociale Economie (artikel 15, 1° van het Ontwerp) het voorwerp moeten uitmaken van een voorafgaande beraadslaging van de kamer sociale zekerheid en gezondheid van het informatieveiligheidscomité, hetwelk zich eveneens kan uitspreken over het gebruik van het Rijksregisternummer, indien dit noodzakelijk is in het kader van de beoogde mededeling.

Elk ander gebruik van het Rijksregisternummer of een toegang tot de informatiegegevens uit het Rijksregister moet worden gemachtigd door de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken⁷.

3. Verantwoordelijkheid

12. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de verwerkingsverantwoordelijke diegene is die de wetgeving in kwestie aanduidt.
13. Artikel 14, eerste lid van het Ontwerp duidt het departement Werk en Sociale Economie uitdrukkelijk aan als verwerkingsverantwoordelijke in de zin van artikel 4.7) AVG. In artikel 14, tweede lid van het Ontwerp wordt de uitgever voor de verwerking van persoonsgegevens die hij verricht conform het ontwerp beschouwd als verwerker in de zin van artikel 4.8) AVG.
14. De Autoriteit wijst op de verplichting tot het sluiten van een verwerkersovereenkomst tussen een verwerkingsverantwoordelijke en diens verwerker, conform artikel 28, 3 AVG.
15. Volledigheidshalve – en onverminderd alle andere verplichtingen die de AVG en de WVG opleggen – wijst de Autoriteit op de plicht van elke verwerkingsverantwoordelijke om na te gaan of de aanstelling van een functionaris voor de gegevensbescherming (artikel 37 AVG)⁸

⁶ Zoals gewijzigd door artikel 18 van de wet van 5 september 2018 *tot oprichting van het informatieveiligheidscomité en tot wijziging van diverse wetten betreffende de uitvoering van verordening (EU) 2016/679 van 27 april 2016 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG.*

⁷ Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 *tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.*

⁸ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website van de Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/themadossier-functionaris-voor-gegevensbescherming>

- Aanbeveling nr. 04/2017 van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (hierna "CBPL")

en/of het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (artikel 35 AVG)⁹ ¹⁰ al dan niet noodzakelijk is. De Autoriteit neemt akte van het advies van de DPO van het departement Werk en Sociale Economie zoals gevoegd bij de adviesaanvraag.

4. **Principe van minimale gegevensverwerking**

16. Artikel 5.1.c) AVG bepaalt dat persoonsgegevens beperkt moeten zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt ("minimale gegevensverwerking").
17. Artikel 15 van het Ontwerp betreft de uitwisseling van persoonsgegevens van het departement met andere entiteiten. Het doeleinde wordt hier omschreven als "*in het kader van de toekenning van aanmoedigingspremies*". De Autoriteit wijst erop dat het hier de uitbetaling van opleidingscheques betreft in plaats van de toekenning van aanmoedigingspremies.
18. De persoonsgegevens die overgemaakt worden aan het departement Werk en Sociale Economie betreffen:
 - identificatiegegevens van de werknemers (waaronder het Rijksregisternummer) met het Rijksregister van de natuurlijke personen, voor unieke identificatie van de betrokkene;
 - tewerkstellingsgegevens van de werknemers met de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid, voor verificatie werknemer;
 - scholingsgraad van de werknemer met de leer- en ervaringsbewijzendatabank voor verificatie van kort- en middengeschoolde werknemers.
19. De Autoriteit is van oordeel dat voor de uitwisselingen, vermeld in randnummer 18, voldaan is aan het principe van minimale gegevensverwerking.

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_04_2017_0.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 243)

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp243rev01_nl.pdf)

⁹ Voor richtlijnen dienaangaande, zie:

- Info op website van de Autoriteit: <https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/gegevensbeschermingseffectbeoordeling-0>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2018.pdf)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248)

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/wp248%20rev.01_nl.pdf)

¹⁰ Een gegevensbeschermingseffectbeoordeling kan overigens ook reeds uitgevoerd worden in het stadium waarin regelgeving – zoals bv. het Ontwerp en/of haar uitvoeringsbesluit – wordt voorbereid. Zie in dit verband artikel 35.10 AVG en randnummers 90-91 van de Aanbeveling CBPL nr. 01/2018.

Zie ook artikel 23 van de WVG, die in de verplichting voorziet om hoe dan ook een gegevensbeschermingseffectbeoordeling uit te voeren vóór de verwerkingsactiviteit, ook al werd reeds een algemene gegevensbeschermingseffectbeoordeling uitgevoerd in het kader van de vaststelling van de wettelijke grondslag.

5. Bewaartermijn

20. Volgens artikel 5.1.c) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
21. In artikel 17 van het Ontwerp wordt voorzien in een periode van verwerking "*slechts zo lang als nodig voor de verstrekking van de opleidingscheques aan de werknemer en de terugbetaling van de opleidingscheques aan de opleidingsverstrekker*". Het verstrekken van de opleidingscheques en de terugbetaling van de opleidingscheques aan de opleidingsverstrekker zijn taken van de uitgever (artikel 10, tweede lid en artikel 11, §2 van het Ontwerp).
22. Het Ontwerp voorziet niet in een bewaartermijn van de gegevens uit de aanvraag van opleidingscheques door het departement Werk en Sociale Economie (artikel 9 van het Ontwerp). Ook deze bewaartermijn dient vastgelegd in het Ontwerp.
23. Verder wordt in artikel 17 van het Ontwerp verwezen naar een periode van 10 jaar, conform artikel 12. Het is onduidelijk of deze bewaartermijn ook slaat op de verwerker.
24. Het Ontwerp dient op voormelde punten te worden aangevuld.

6. Beveiligingsmaatregelen

25. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
26. Artikel 32 AVG wijst in dit verband op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
 - de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;

- het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
 - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
27. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de Autoriteit op de aanbeveling¹¹ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹² die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De Autoriteit onderstreept ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer.¹³
28. De verwerkingsverantwoordelijke moet erop toezien dat voormelde veiligheidsmaatregelen te allen tijde worden nageleefd.
29. Betreffende de bepaling die naar de "*dataclassificatie en de richtlijnen van het stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid*" verwijst, merkt de Autoriteit op dat de naleving van de bedoelde classificatie/richtlijnen de verwerkingsverantwoordelijken niet ontslaat van hun individuele verplichtingen die artikel 32 AVG oplegt. De naleving van die dataclassificatie/richtlijnen kan evident wel een element zijn in de beoordeling van het beveiligingsniveau, maar elke verantwoordelijke blijft individueel gehouden om in het kader van zijn eigen 'verantwoordingsplicht' na te gaan of deze maatregelen volstaan, dan wel of hij zelf aanvullende acties dient te ondernemen. Om dit voldoende te benadrukken verzoekt de Autoriteit om de desbetreffende de bepaling aan te vatten met de zinsnede "*Onverminderd artikel 32 van de AVG...*".

III. BESLUIT

30. Gelet op het voorgaande oordeelt de Autoriteit dat de aanvrager de volgende aanpassingen moet doorvoeren opdat het Ontwerp voldoende waarborgen biedt wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft:

¹¹ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2013_0.pdf)

¹² Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/referentiemaatregelen_voor_de_beveiliging_van_elke_verwerking_van_persoonsgegevens_0.pdf)

¹³ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/sites/privacycommission/files/documents/aanbeveling_01_2008_0.pdf)

Versillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

- duidelijk opgave van de bewaartermijn(en) van de verwerkte persoonsgegevens (randnummers 22 tot 24);
- artikel 16 van het Ontwerp aanpassen (randnummer 29).

De Autoriteit brengt in herinnering dat de in het Ontwerp voorziene uitwisselingen van persoonsgegevens het voorwerp moeten uitmaken van, respectievelijk, een protocolakkoord ingevolge artikel 8 van het decreet van 18 juli 2008; een beraadslaging van het informatieveiligheidscomité ingevolge artikel 15 van de wet van 15 januari 1990 en, in voorkomend geval, een machtiging door de minister van Binnenlandse Zaken ingevolge artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 (zie randnummer 11).

OM DEZE REDENEN

Oordeelt de Autoriteit dat de opmerkingen vermeld onder randnummer 30 bijkomend dienen te worden geïmplementeerd in het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering *betreffende de opleidingscheques voor werknemers*.

(get.) An Machtens
Wvd. Administrateur,

(get.) Willem Debeuckelaere
Voorzitter,
Directeur Kenniscentrum